Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאַנן מאַן
יעדען טאַג
פּרענומערירען
אונד דער פּרענומעראַציאָנס-טערמין בעגינט מיט דעם עמפּפאַנגע דעס ערסטען בלאַטטעס.
דיא רעדאַקציאָן בעפינדעט זיך אין
פּ ע ס ט
וואַיצנער בולוואַר נומ' 29
וואָהין מאַן אויך דיא פּרענומעראַציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פּעסטער צייטונג

דיעזעס בלאַטט ערשיינט
דריימאַל וועכענטליך
מאָנטאַג, מיטטוואָך אונד פרייטאַג, אונד קאָסטעט
פיר עסטערייך-אונגאַרן
גאַנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האַלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירס אויסלאַנד
גאַנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האַלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

Nr. 103, איילפטער יאָהרגאַנג | פּעסט, מיטטוואָך טו אלול ה.ת'ר'ל'ט'. | Pest, den 3. September 1879.

פּאָליטישע איבערזיכט.

וויא וויר בערייטס געמעלדעט, ווירד דער איינמאַרש אונזערער אַרמעע אין זיד-באָסניען גאַנץ זיכער אונד געוויס אם 8-טען סעפּטעמבער שטאַטטפינדען, וועגן ניר ניכט בעזאָנדערע אונפאָרהערגעזעהענע ערייגניססע דיעזעם איינמאַרשע ענטגעגענטרעטען ווערדען. פאָן דען דריי צו בעזעטצענדען אָרטשאַפטען פּריבאָי, פּריעפּאָליע אונד ביעלאָפּאָליע ווערדען פאָרלייפיג ניר דיא ערסטערען בעזעטצט, וועהרענד דאַס אם זידליכסטען ליעגענדע ביעלאָפּאָליע איינסטווייליגען ניכט בעזעטצט ווירד. מאַן ווירד פיעלליכט אנשטאַטט דיעזעס לעטצטערען אָרטעס איינען אנדערען אָרט צור בעזעטצונג וועהלען. מאַן האָפּפט וואָהל, דאַס זיך דעם איינמאַרשע קיינע הינדערניססע ענטגעגענשטעללען, אינדעססען אבער ווירד פיר אללעס מאָגליכע פאָרגעזאָרגט. דער פאָרמאַרש ווירד אויף צוויי וועגען זעהר לאַנגזאַם ערפאָלגען, אונד ווערדען דיא איינצעלנען טאַגע-מאַרשע זאָ קורץ אלס מאָגליך זיין, זאָ דאַס עס ביז צור פאָללשטענדיגען בעזעטצונג דער דריי אָרטשאַפטען זיד-באָסניענס דריי וואָכען דויערן קאַנן.

דיא איינקוואַרטירונגס-קאָממיססיאָן בעפינדעט זיך שאָן זייט זאַמסטאַג אין זיד-באָסניען; דיעזע האַט נאָך נירגענד הינדערניססע געפונדען, אונד מאַן האָפּפט דאַהער, דאַס אויך דיא נאַכריקענדע אַרמעע קיינע הינדערניססע פינדען ווערדע.

אין זיינעם געסטריגען אבענדבלאַטטע שרייבט דער „פּעסטער ללויד" פאָלגענדעס: דיא נאַכריכטען, דאַס אם 8-טען דיעזעס מאָנאַטעס אונזערע זאָלדאַטען אין זיד-באָסניען איינריקען ווערדען, בעשטעטיגען זיך פאָן אללען זייטען. דיא בעזעטצונג וואַרע ניר פאָם גוט-אכטען דער איינקוואַרטירונגס-קאָממיססיאָן אבהענגיג, אונד דא דיעזע קיינע הינדערניססע געפונדען, זאָ שטעהט אויך דעם איינמאַרשע אונזערער אַרמעע ניכטס מעהר אים וועגע. מאַן מאַכט דאַהער פאָן דעם איינמאַרש-פּלאַנע אונזערער אַרמעע קיין געהיימניס, דא מאַן אויף איינען בעדייטענדען פיינד ניכט רעכנעט. — גאָטט געבע נון, דאַס מאַן זיך אין דיעזער צופערזיכט ניכט טיישע אונד דאַס דיעזע בעזעטצונג פריעדליך אבלייפע. — דענן דיא ליידענשאַפט איינעס פאָלקעס איזט אונבערעכענבאַר. ווענן עס אויך אייסען פריעדליך שיינט, זאָ קאַנן זיך דאָך דיא ליידענשאַפט פּלאָטצליך ענטצינדען — אונד דער אויפשטאַנד איזט ווידער דא:

גראַף אנדראַשי ווירד נון באַלד גענצליך צוריקטרעטען אונד אנשטאַטט זיינער ווירד באַראָן האיימערלע קאָממען. באַראָן האיימערלע ווירד גאַנץ אין דען פוסטאַפּפען זיינעס פאָרגענגערס אנדראַשי געהען אונד דיעזעלבע פּאָליטיק בעפאָלגען. באַראָן האיימערלע האַט זיך אויך אין קאָנסטאַנטינאָפּעל לאַנגע אויפגעהאַלטען אונד קעננט דיא טירקישען אַנגעלעגענהייטען דורך אונד דורך. אויך אן דען בערלינער קאָנגרעס-בעראַטהונגען האַט באַראָן האיימערלע טהיילגענאָממען, אונד דעססען פּאָליטיק ווירד נון עבענפאַללס אויף דיא פּינקטליכע דורכפיהרונג דעס בערלינער פערטראַגעס געריכטעט זיין.

איבער דיא צושטענדע אין רוסלאַנד שרייבט דאַס געסטריגע אבענדבלאַטט דעס „פּעסטער ללויד" פאָלגענדעס: אללע וואַהרהייטס-געטרייען בעריכטע אויס רוסלאַנד שילדערן דיא לאַגע דיעזעס שטאַאַטעס אונד זיינער בעפעלקערונג אלס איינע זעהר געפעהרליכע. דיא פערצווייפעלטען היילמיטטעל, דיא פאָן דער רעגירונג צור אונטערדריקונג דער ניהיליסטען אנגעווענדעט ווערדען, ערווייזען זיך אלס פרוכטלאָז אונד אָהנע ניטצען. דיא רעוואָלוציאָן איזט נאָך עבען זאָ שטאַרק, וויא צופאָר. ערסט איינלענגסט זינד 28 יונגע פּערזאָנען קריעגס-רעכטליך פעראורטהיילט וואָרדען. איינע דאַרונטער איזט איין מעדכען פאָן 15 יאָהרען. אין מאָסקוי מיססטען אללע יונגען אָפפיציערע אין דען קערקער געוואָרפען ווערדען, וויל זיא מיט דער רעוואָלוציאָנערען בעפעלקערונג געגען דיא פּאָליציי אונד בעהערדע אים בונדע שטאַנדען. — דאַס עבען צייגט, דאַס דאַס פייער דער רעוואָלוציאָן היע אונד דא ניר אויף מאַנכער שטעללע צוריקגעהאַלטען, ניכט אבער גענצליך אונטערדריקט ווירד. אונד דאָך וויל זיך דיא רוססישע רעגירונג ניכט הערבייל אַססען, דיא לאַסט דעם פאָלקע וועניגסטענס אים עטוואַס צו ערלייכטערן. אנשטאַטט דעם רוססישען פאָלקע אים איננערן פריעדען אונד פרייהייט צו געוועהרען, העטצט מאַן עס געגען דייטשלאַנד אונד עסטערייך-אונגאַרן. אין דען רוססישען צייטונגען הייסט עס, דאַס זיך סערביען אונד בולגאַריען מיט רוסלאַנד געגען עסטערייך-אונגאַרן, וועהרענד זיך דענעמאַרק, שוועדען אונד נאָרוועגען מיט רוסלאַנד געגען דייטשלאַנד פערבינדען ווערדען. וועסהאַלב יעטצט אויך דער רוססישע קראָנפּרינץ אין דער הויפּטשטאַדט פאָן שוועדען פערווייל[ט], אום דיעזעס בינדניס געגען דייטשלאַנד צו שטאַנדע צו ברינגען. — דיעזע רוססישען צייטונגען פערגעססען אבער, דאַס ענגלאַנד אויף זייטע דייטשלאַנדס אונד עסטערייך-אונגאַרן'ס שטעהע — אונד דאַס דיעזע דריי מעכטע פעראיינט פאָר דער גאַנצען וועלט ניכט פירכטען.

אינדעססען ווירד אין איינינען טאַגען איינע צוזאַממענקונפט צווישען דעם קאַיזער פאָן דייטשלאַנד אונד דעם קאַיזער פאָן רוסלאַנד אן דער רוסיש-טירקישען גרענצע שטאַטטפינדען. קאַיזער ווילהעלם רייזט היינטע נאָך דער רוססישען גרענצע, וואָ ער אין דער שטאַדט אלעקסאַנדראָווא מיט דעם קאַיזער אלעקסאַנדער, דער אויס וואַרשוי דאָרטהין קאָממט, צוזאַממענקאָממען ווירד. — דיעזע צוויי-קאַיזער-צוזאַממענקונפט איזט אבער ניר איין אקט דער האָפליכקייט צווישען צוויי פערוואַנדטען קאַיזערן, דא יעטצט דער דייטשע קאַיזער אָהנעדין נאָך נאָרד-פּרייסען צו דען גראָססען מיליטער-איבונגען רייזען מוס.

היינטע ווערדען וויר אויך איינע צוויי-רעגענטען-צוזאַממענקונפט אין „בריק אן דער לייטהא" האַבען, אינדעם דא דער רעגירענדע פירסט פאָן מאָנטענעגראָ צום בעזוכע דעס קאַיזערס פראַנץ יאָזעף היער איינטריפפט. אונזער קאָניג פערווייլט נעמליך יעטצט אין בריק אן דער לייטהא, וויא יעטצט דיא גראָססען מיליטער-איבונגען אבגעהאַלטען ווערדען. געסטערן פריה איזט דער פירסט פאָן מאָנטענעגראָ אין וויען איינגעטראָפפען, וואָ ער דורך דען שטעללפערטרעטער דעס קאַיזערס אויף דאַס פריינדליכסטע עמפּפאַנגען אונד אין זיין קוואַרטיער אין דער האָפבורג געפיהרט וואורדע. פאָן וויען בעגיבט זיך דער פירסט נאָך בריק אן דער לייטהא, וויא ער היינטע איינטריפפט. — דיעזער פירסטען-בעזוך דעס רעגירענדען פירסטען פאָן מאָנטענעגראָ ביי אונזערעם קאָניג דייטעט דאַרויף, דאַס זיך מאָנטענעגראָ ניכט מיט רוסלאַנד געגען אונס פערבינדען ווירד. אים געגענטהייל, עס דייטעט אויף איינען נייען אומשוואונג אין דער פּאָליטיק מאָנטענעגראָ'ס: —

פאָרבערייטונגען צום פּאַרלאַמענטס-קאַמפּף.

אין פאָריגער נוממער האַבען וויר בערייטס קורץ געמעלדעט, דאַס דיא ליבעראַלע פּאַרטיי אין עסטערייך איינע פערזאַממלונג אבהיעלט, אום איבער דיא ש ט ע ל ל ו נ ג צו בעראַטהען, וועלכע זיא אים רייכסראַטהע דער נייען רעגירונג געגעניבער איינגעהמען ווירד. אין דער טהאַט האַט דיא ליבעראַלע פּאַרטיי אין עסטערייך, דיא ביז יעטצט דיא מאַיאָריטעט בילדעטע, ביי דען יינגסטען רייכסראַטהס-וואַהלען איינע זאָלכע ניעדערלאַגע ערליטטען, דאַס זיא ניר דורך פעסטעס, איניגעס צוזאַממענהאַלטען אים שטאַנדע זיין ווירד, דען בעשטרעבונגען דער נייען רעגירונג ווירקזאַמען ווידערשטאַנד צו לייסטען. עס איזט דאַהער פאָן גראָססעם אינטערעססע, דיא בעשליססע אויספיהרליך צו קעננען, וועלכע דיעזע פּאַרטיי געפאַסט האַט, דא דיעזע יא דיא „פאָרבערייטונגען צום פּאַרלאַמענטאַרישען קאַמפּפע" אין עסטערייך בילדען. אין דיעזען בעשליססען הייסט עס אונטער אנדערעם:

„וויר דירפען ניכט אים דעם איינע לאַססען, דאַס אונזערע פּאַרטיי אנגעבליך דער יינגסטען וואַהלען צוריקגעדרענגט וואָרדע. דיא ליבעראַלע פּאַרטיי איזט נאָך ניע „אין זאָ געריגגער צאַהל" ערשיענען, וויא עס דיעסמאַל דער פאַלל איזט. אם מייסטען האַט דיא געגענווערטיגע נייע רעגירונג צו אונזערן ניעדערלאַגען ביי דען וואַהלען בייגעטראַגען. דיעזע רעגירונג, וועלכע דען טשעכען דיא אבערהאַנד איבער דיא דייטשען פערשאַפפען וויל, קאַנן דען אויך ניע אונזער פערטרויען האַבען. קיינער אויס אונזערער פּאַרטיי דאַרף אין דיעזער רעגירונג איינע מיניסטער-שטעללע אננעהמען. פערגעססען וויר ניכט, אויס וועלכען עלעמענטען דיא געגענווערטיגע רעגירונג צוזאַממענגעזעטצט איזט. דא זעהען וויר דען גראַפען פּאַלקענהיין אלס מיניסטער, דער עס מיט דער ניסטליבקייט האַלט אונד זאָגאַר איין בוך העראויסגעגעבען האַט, וואָרין עס הייסט: דאַס דיא ליבעראַלע פּאַרטיי אללעס אונגליק אין עסטערייך פערשולדעט האַבע; מיט איינעם זאָלכען מאַננע אלזאָ זאָללטע איינער אויס אונזערער פּאַרטיי איינע שטעללע אים מיניסטעריום אננעהמען? נון זעהען וויר ווייטער העררן דר' פּראַזשאַק אין דיעזעם מיניסטעריום; עס איזט דיעס איין מאַנן, דער אימער בעשטרעבט וואַר, דיא גאַנצע עסטערייכישע פערפאַססונג אונד דען עסטערייך-אונגאַרישען אויסגלייך צו שטירצען, דאַמיט ניר דיא טשעכען צור הערשאַפט געלאַנגען זאָללען; מיט זאָלכען לייטען קאָננען וויר וואָהל דאָך ניכט אין איינעם מיניסטעריום זיטצען!"

„דיא ליבעראַלע פּאַרטיי וואַר ניע געגען איינען אויסגלייך מיט דען טשעכען, אים געגענטהייל, וויר וואַרען אימער בעשטרעבט, מיט דען טשעכען איינען אויסגלייך צו ערציעלען; דאָך קאָננען וויר ניר איינען זאָלכען אויסגלייך אננעהמען, דער דיא אינטערעססען דער דייטשען אין אונזערער רייכסהעלפטע ניכט שעדיגט. אויף קאָסטען דער בילדונג, דער פרייהייט אונד דער פערפאַססונג דירפען וויר דען טשעכען קיינע איהרער פאָרדערונגען נאַכגעבען;" —

„אנגעזיכטס דיעזער טהאַטזאַכען מיססען וויר אונס דאַהער פיר דען בעפאָרשטעהענדען פּאַרלאַמענטאַרישען קאַמפּף ריסטען. אונד דיעזער קאַמפּף ווירד איין צוויי-פאַכער זיין: איין פערטהיידיגונגס-קאַמפּף אונד איין אַנגריפפס-קאַמפּף. דער פערטהיידיגונגס-קאַמפּף ווירד דאַרויף געריכטעט זיין, דאַס

דער" געלטען קאָנן. איהר זאגט אלזאָ, איהר קאָננעט 300,000 פֿרעמדען ניכט אויף איינמאל דאס בירגער-רעכט ערטהיילען; אבער דיא יודען זינד עבען קיינע פֿרעמדען; זיא זינד פֿיעלמעהר רומענען וויא איהר, נור דאס זיא דער יודישען קאָנפֿעססיאָן אנגעהאָרען. עס פֿאַללט אייך יעטצט שווער, 300,000 פערזאָנען אויף איינמאל דאס בירגער-רעכט צו ערטהיילען. דאס גלויבע איך גערנע. ווארום האבט איהר אבער דען יודען ניכט שאָן דאמאלס דאס בירגער-רעכט ערטהיילט, אלס צום ביישפיעל נור 100 יודישע זעעלען אין רומעניען לעבטען. דיא נאכקאָממען דיעזער 100 יודען ווערען דאנן אהנע יעדע וויי-טערע עמאנציפאציאָן רעכטמעסיגע רומענישע בירגער געוועזען, אונד זאָ ווערע אייך דיא געפֿאהר ערשפארט געבליעבען, אויף איינמאל 300000 לייטען דאס בירגער-רעכט צו ערטהיילען. ווענן איך פֿאָן יעמאנדעם וואארען אויף קרעדיט נעהמע, ביז מיינע שולד אויף 100000 פֿראנקס זיך בעלייפֿט, קאנן איך דאָך ניכט איינווענדען: איך צאהלע ניכט, דא איך דורך דיא טילגונג דיעזער האָכסט בעדייטענדען שולד מיין געשעפֿט רואינירען ווירדע. מאן ווירד מיר געוויס זאגען: ווארום האסט דיא דענן דיעזע שולד זאָ אנוואכסען לאססען, ביז זעלבע 100000 בעטרוג? ווארום האסט דיא ניכט דיא טילגונג דער שולד בע-גאָננען, אלס זעלבע נור דיא האָהע פֿאָן 1000 פֿראנקס ערריינטע; עבען זאָ וועניג קאנן איך דיא אויסרעדע דער רומענען געלטען לאססען, דאס זיא דיא יודען ניכט אויף איינמאל עמאנציפירען קאָננען, וויל רו-מעניען היינטע בערייטס 300000 יודישע זעעלען צעהלט." — דיעזע אויסאיינאנדער-זעטצונגען דעס שארפֿזיניגען קרעמיעה האבען אויף העררן פֿאָן וואדדינגטאָן איינען זעהר טיעפֿען איינדרוק געמאכט. איינדעם שטעהט צו בעפֿירכטען, דאס דער פֿראנ-צאָזישע מיניסטער דעננאָך בעצוגליך דער רומעני-שען יודען-פֿראגע זיך ענדליך נאכגיעביג צייגען ווירד. פֿראנצאָזען אונד רומענען שטאממען פֿאָן דען אלטען ראָמערן אב. אויס דיעזעם גרונדע וויל זיך פֿ ר א נ ק ר י י ך מיט רומעניען ניכט פֿערפֿיינ-דען. מאן פֿירכטעט נעמליך אין פֿראנקרייך, דאס זיך ר ו מ ע נ י ע ן אויס פֿערצווייפֿלונג אין דיא ארמע רוסלאנדס ווערפֿען ווערדע. — זאָ ווייט וויל מאנס אבער ביא דען פֿראנצאָזען ניכט טרייבען, דאס דיא רומענישען „שטאממעס-גענאָססען" ביא רוסלאנד שוטץ זוכען זאָללען! (קוים דאס מאן אין בעלגראד ערפֿוהר, דאס דער פֿראנצאָזישע מיניס-טער דעם רומענישען מיניסטער מיט זיינעם פלאנע אין בעצוג אויף דיא גלייכשטעללונג דער יודען ניכט זעהר געוויעזען האט, אלס אויך אין סער-ביען איינע שטארקע פארטייא אויפֿטראט, דיא פֿיר דיא הינויסשיעבונג דער יודען-עמאנציפאציאָן אר-בייטעט. נור מיניסטער-פרעזידענט ריסטיטש איזט פֿיר דיא זאָגלייכע לאָזונג דער יודען-פֿראגע אין סערביען! — זאָ שעדליך ווירקט איין שלעכטעס ביישפיעל! —

* (פֿ ע ר מ י נ ד ע ר ו נ ג ד ע ס מ י ל י-ט ע ר-ש ט א נ ד ע ס.) אין לינץ (אָבער-עסטער-רייך) היעלט דיא ליבעראלע פארטייא עסטערייכס אין דען לעטצטען טאגען איינע פארטייא-בעראטהונג אב. דער בירגערשטאטטער זאגטע אונטער אנ-דערם: מיינע העררען! וויר האבען ביא דען יינגסטען וואהלען גראָסע פֿערלוסטע ערליטטען. פֿיעלע מיט-גליעדער אונזערער פארטייא זינד טראָטץ דער גראָסטען אנשטרענגונגען דורכגעפֿאללען. דאס הא-בען וויר צומייסט דער נייען רעגיערונג צו פֿערדאנ-קען, וועלכע מעהר דען ט ש ע כ ע ן זיך גענעהרט, אלס אונזערער פארטייא! גוט! וויר ווערדען טראָטצ-דעם מענגליך אונד מוטהיג אים רייכסראטהע צו-זאממענהאלטען. וויר ווערדען דאפֿיר זאָרגען, דאס דען טשעכען זייטענס דער רעגיערונג ניכטס בע-וויליגט ווירד, וואס דען דייטשען צום שאדען גערייי-כען קאָננטע! וויר ווערדען אין אונזערער טהעטיג-קייט דאס הויפּטגעוויכט דאראויף לעגען, דאס דער מיליטער-שטאנד נאך מאָגליכקייט פֿ ע ר מ י נ ד ע ר ט ווערדע! (עס ווערע זעהר צו ווינשען, ווענן דיעזער בעשלוס באלד אויסגעפֿיהרט ווערדען קאָננטע!)

נעשעפֿטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

נ ע ט ר י י ד ע-ג ע ש ע פֿ ט. פֿאָן ו ו י י צ ע ן וואר נעס-טערן פֿיעל צו מארקטע געבראכט, דער פֿערקויף וואר שוואך, פֿערקויפֿט וואורדען 12000 מטצר.

ו ו י י צ ע ן טהייס נייער 600 מעטרצ' 78.5קילאָ 12.60 גולד. 300 מעטערצטר, .78 קילאָ 12.60 גולד. 200 מעטע-צטר' .77ק' 12.40 גולדען.— 200 מטרצ' .77קילאָ 12.35 גולד. 300 מטרצ' 76.4 ק' 12.32½ גול. 100 מטרצ' 77.5 ק' 12.32½ גול. 100 מטרצ' .78 קילאָ' 12.30 גול. באנאטער (נייער) 200 מטרצ' 78'2 ק' 12.50 גול. 200 מטרצ' .77 ק' 12.35 גול. (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

ק אָ ר ן 5000 מטרצ' 8.30 גולד.

נ ע ר ס ט ע פֿוטטער 6.75—7 גול. מאלץ-וואארע 8.75—8.25 גולד.

ק ו ק ו ר ו ץ 6.70—6.40 גולד.

ה א פֿ ער 6—6.25 גולד.

ר ע פ ס ק אָ ה ל פער אויגוסט-סעפטעמבער 11¼— 11¾ גולד.

מ ע ה ל-פ ר י י ז ע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פֿרייא אב פעסט): נ' 0: 22 גולד. 60 קר'. נומ' 1: 21 גול. 80 קר', נ' 2: 21 גול. 20 קר', נ' 3: 20 גול. 40 קר. נ' 4: 19 גול. 60 קר', נ' 5: 18 גול. 60 קר', נ' 6: 18 גול' 20 קר', נ' 7: 17 גולד. 60 קר', נ' 8: 16 גול. — קר', נ' 8½ 13 גולד. 40 קר', פֿיינע קלייענע 4 גול. 60 קר', גראָבע קלייע 3 גולד. 60 קר.

ה י ל ז ע נ פֿ ר י כ ט ע: ערבסען אונגארישע 9—10 גול. לינזען 9½—10½ גולד. ראָהע הירזע 5.80 גול' הירזע בריין 9.75 גול. – גראָסע וויסע באָהנען 9.25—9.50 גול. — צווערגעל 10—10½ גול. לייזאמען 13 גול. האנפֿזאמען 8.50—9 גול. — מ אָ ה נ א ר ע 6 — 6½ גולד. קימעל 30 גולד.

וויקען 5—5½ גול. מאָהן גרויער 20, בלויער 22 גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

ש פ י ר י ט ו ס נייע מעטהאָדע אים קליינען 31½—32 גולד. אלטע-מעטהאָדע 33¼—33¾ גולד. פער 10000 ליטער פּערצענט.

צ ו ו ע ט ש ק ע נ מ ו ס (לעקוואר) 17—20 גול.

ה אָ נ י ג: נעלייטערטער, געלבער 33 גולד. וואכס-האָניג 31.50 גולד.

ו א כ ס ראָזענויער 123—124 גולד.

ו ו י י נ ש ט י י ן נערינגערע 48—54 גולד. האָכ-גראדיגער 59.50 גולד.

ק נ אָ פ פ ע ר ן אונגארישע פרימא 15.—16 גול.

ר י ב אָ ל דאָפּפעלט-ראַפֿפֿינירטעס 30½—31 גולד. פער 100 קילאָגראמם.

ר ע פ ס-ק ו כ ע ן 5½ גולד.

פ ע ט ר אָ ל ע א ו ם 16.— גולד.

ש א פֿ ו ו א ל ל ע. אין פֿאָריגער וואָכע וואס דאס געשעפֿט פלויא. פֿערקויפֿט וואורדען 1000 מטרצ' אונד צוואר: 80 מטרצ' מיטטעלפֿיינע קאממ-וואָללען 93 — 95 גולדען, 500 מטרצ' פֿערשיעדענע מיטטעל קאממ-וואָללען 80 — 81 גולד. 150 מטרצ' באטשקער איינשורען 62 — 63 גולדען. 250 מטרצ' טהייס צווייששורען 66 — 67 גולד. (אללעס פער 56 קילאָ.)

וויענער פרייזע.

ש פ י ר י ט ו ס 31—31½ גול. צו 10000 ליטער פערצענט. —

ר י ב א ל 30¾—31 גולד. פער 100 קילאָ.

ו ו י י צ ע ן, פֿערקויפֿט וואורדען 40000 מעטער-צטר', פרייזע: טהייס-ווייצען 79—80-קילאָ 11.50—13.— גול. פער מעטערצטר. —

ק אָ ר ן, אונגארישעס 69—72-קילאָגראמם 8.— — 8.65 גולד' פער מעטער-צטר.

ה א פֿ ע ר אונגארישער 6.10 — 6.35 גולדען פער מעטער-צענטנער.

פֿערלאָזונג

ד ע ר 1864 ע ר-ל אָ ז ע.

ביא דער היטיגע (אם 1-טען סעפטעמבער 1879) פֿאָרגענאָממענען ציעהונג וואורדען פֿאָלגענדע סע-ריען געצאָגען: 56 1037 1142 1879 2078 2151 2431 2502 3050 3102 3223 3564 3578 אונד 3939. — פֿאָן דיעזען פֿיעל דער הויפּטגעווינן פֿ ט 200000 גולדען אויף ס' 3564 נ' 30; — דער 2-טע טרעפֿער מיט 20000 גולדען אויף ס' 3561 נ' 87, — דער 3-טע טרעפֿער מיט 15000 גולד' אויף ס' 3223 נ' 92 — אונד דער 4-טע טרעפֿער מיט 10000 גולד' אויף ס' 1142 נ' 39.

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 31-טען אויגוסט 1879.

טעמעשוואר	87	10	21	5	8
וויען	51	82	38	12	84
גראץ	31	49	33	75	67

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י ריז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿ ר י כ ט ע.		געוויכט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
ווייצען נייער באנאטער		—	—.—
"	"	75	11.55—11.40
"	"	76	11.75—11.65
"	"	77	11.95—11.85
"	"	78	12.20—12.10
"	"	79	—.——
"	"	80	—.——
טהייס	"	74	—.——
"	"	75	—.——
"	"	76	11.75—11.65
"	"	77	11.95—11.85
"	"	78	12.25—12.10
"	"	79	12.45—12.35
"	"	80	12.65—12.55
פעסטער באָדען	"	74	—.——
"	"	75	—.——
"	"	76	11.65—11.55
"	"	77	11.85—11.75
"	"	78	12.15—12.—
"	"	79	12.35—12.25
"	"	80	12.55—12.50
ווייסענבורגער	"	74	—.——
"	"	75	—.——
"	"	76	11.75—11.65
"	"	77	11.95—11.85
"	"	78	12.25—12.10
"	"	79	12.45—12.35

פֿ ר י כ ט ע	געוויכט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	8.30—8.10
גערסטע מאלץ	62	10.50—8.50
גערסטע פֿוטטער	62	7.——6.70
האָבער	41	6.10—5.85
קוקורוץ באנאטער	—	6.70—6.60
אנדערער	73	6.60—6.50
הירזע	—	—.——.—

טערמין-פרייזע			פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פער	אָקטאָבער	11.97
"	"		—.—
"	"	פֿריהיאהר	12.75
קוקורוץ	"		7.80
גערסטע	"		—.—
האָבער	"	הערבסט	6.25
"	"		—.—
רעפס	"		11.75

באללען-מעהל

דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק

	פל.	קר.
נומער 0	22	60
" 1	21	80
" 2	21	20
" 3	20	40
" 4	19	60
" 5	18	60
" 6	18	20
" 7	17	60
" 8	16	—
" 8½	13	40
שפּיריטוס: אלטע מעטהאָדע פרעסהעפֿע	33	—
" נייע " קארטאָפֿעל	30	50

קורז-טאבעללע פֿאָם 30. אויגוסט.

געלד-קורזע

	פל.	קר.
זילבער-אגיא	100	—
דוקאטען	5	54
עסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראנקס)	9	33
נאפאלעאָנדאָר	9	33
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	70
20 מארקשטיק	11	40
פאפיער-רובעל	1	20

לאָזע.

	פל.	קר.
1854-ער 4 פּערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	114	—
1860-ער " גאנצע	121	—
דטאָ " פֿינפֿטעל	125	75
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	157	25
דטאָ " 50 "	157	—
קאָמאָ רענטענשיינע	27	—
טירקען-לאָזע	20	70
קרעדיט-לאָזע	168	—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	36	—
דאָנוי-דאמפּפֿשיפֿפֿאהרטס-לאָזע	103	—
אינסבּרוקער לאָזע	22	75
קעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	16	—
קראקויער לאָזע " 20 "	18	75
אָפֿנער לאָזע " 40 "	34	—
פאלפֿי לאָזע " 40 "	36	25
רודאָלפֿס-לאָזע " 10 "	18	—
סאלם-לאָזע " 40 "	46	—
וואלדשטיינער לאָזע " 20 "	19	75
סט.-גענאָיס לאָזע " 40 "	36	—

לאָזע.

	פל.	קר.
באזיליקער לאָזע צו 20 גולדען	23	—
פּרעמיען לאָזע " 100 "	119	—
דטאָ " 50 "	61	—
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	29	50
ווינדישגרעץ " 20 "	32	50
אונגארישע טהייס-רעג.-לאָזע צו 100 גולד.	97	50
דטאָ צו 50 גולדען	97	50
וויענער לאָזע	110	75

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאָלד-רענטע	91	10
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	87	40
טעמעשוואר באנאטער	85	—
זיעבענבירגישע	86	—
גאליציש	90	75
בוקאָווינער	88	25
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	110	40
ווייןצעהענט-אבלאָזונגס-אבליגאציאָנען	80	—
פֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 פּערצענט	100	—
דער אונגארישען היפּאָטהעקען-באנק צו 5 פּערצענט	87	50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פּערצענט	75	—
דטאָ צו 6 פּערצענט	79	—
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	101	—
דער [illegible]	71	—
דער [illegible]	125	50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1879. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

שטאאטע ווי רוסלאנד ווערדען עבען יענע מענשען הינגעריכטעט, דיא פיר דאס גליק דער מענשהייט שטרעבטען!" יעטצט ווארף דער הענקער דעם פערברעכער איין גראָסעס טוך איבער דען קאָפף, דאמיט ער ניכט ווייטער שימפפען קאָננע. איינינע מינוטען שפעטער ענדעטע דער פערברעכער אויף דעם גאַלגען, אָהנע איין בעקעננטניס זיינער זינדען אבגעלעגט צו האבען. — (אונס שיינט דיעזער בעריכט ניכט אלס גלייבווירדיג. דאס גאנצע ציעלט יא נור דאראויף הין, אים דער וועלט איינצורעדען, דאס דיא יודען נאָך האַרטנעקיגערע ניהיליסטען זינד, אלס דיא געבאָרענען רוסען!)

*) (דיא העלדענטהאט איינעס יידישען מעדכענס.) דיא אונגארישען בלעטטער פעראָפפענטליכען זאָעבען מאנכע אינטערעססאנטע עראיננערונגען אוס דען אונגארישען פרייהייטס-קעמפפען אין דען יאהרען 1848 אונד 1849. איינע דיעזער מיטטהיילונגען בעטריפפט איין איינפאכעס יידישעס מעדכען, וועלכעס דורך איהרען העלדענ-מוטה דען בעריהמטען אונגארישען האָנוועד-גענעראַל מאָריץ פאָן פערצעל אוס דער עסטרייכישען געפאנגענשאפט בעפרייטע. — דיא געשיכטע איזט ווי פאָלגט: יעלאטשיטש וואר מיט זיינען קראָאטען אין אונגארן איינגעריקט. גלייך דאראויף קאם אויך דער בלוט-זייגער גענעראל הייני, דער געשוואָרען האטטע, בינגען 14 טאגען דען גאנצען אונגארישען אויפשטאנד צו אונטערדריקען. — איינע שלאכט שפיעלטע זיך עבען ביי טעמעשוואר אב. דיא אונגארן וואָרען פאָן אללען זייטען זעהר האַרט בעדרענגט. גענעראל בעם זאָללטע אים זיעבענבירגען העראבאיילען, אים דיא עסטרייכער פאָן טעמעשוואר צוריקצושלאגען. דאך מאן זאה זיינער אנקונפט פערגעבענס ענטגעגען. מאן שיקטע איינען באָטען נאך דעם אנדערען צו בעם, דאס דערזעלבע זיך מיט זיינעם מארשע בעאיילע. אללײן קיינער דיעזער באָטען קעהרטע צוריק, דא אללע פאָן דען הערומשטרייפענדען עסטרייכערן געפאנגען אונד זאָגלייך אן אָרט אונד שטעללע ערשאָססען וואורדען. ענדליך ראפפטע זיך דער גענעראל מאָריץ פאָן פערצעל זעלבסט אויף, אים דורך זיינע טאפפערקייט, אינגעאכטעט דער הערומשטרייפענדען עסטרייכישען שאארען, ביז צו בעם פאָרצודרינגען. דאך אויך פערצעל געריעטה אין דיא געוואלט דער עסטרייכער אונד צוואר אויף איינער פוסטא, דיא עטווא דריי מיילען פאָן טעמעשוואר זיך בעפאנד. אונד ערסט נאכדעם דער אונגליקליכע דורך איינען שוס אם לינקען אָרמע פערוואונדעט וואורדע. איינינע סאָלדאטען, פאָן איינעם וואכטמייסטער געפיהרט, זאָללטען דען געפאנגענען צום קאָממאנדאנטען בעגלייטען. דיא עסטרייכער אינדעס, וועלכע ליידענשאפטליכע פיינדע דער אונגארן וואָרען, וואָרען אין גלייכעם מאסע דיא בעסטען פריינדע דעם אונגארישען ווינעס. זא קעהרטען דאהער אין דאס פוסטא-ווירטהס-הויז איין, אים זיך דען דורסט צו שטיללען; דען געפאנגענען האָנוועד-גענעראל ליעסען זיא נאטירליך געבונדען אים האָפע צוריק. דער ווירטה וואר איין יודע, דער איינע זעהר היבשע טאָכטער האטטע. דיעזע וואר מיט דעם וואכטמייסטער, דער זייט יאהרען אין טעמעשוואר לעבטע, מעהר אלס בלאָס בעקאננט. דיעזער פפלעגטע נעמליך זעהר הייפיג נאך דיעזעם פוסטא-ווירטה-הויזע איינען אויספלוג צו מאכען, ווא דאס בליהענד שאָנע יודען-מעדכען נאָך איינען גראָסערן צויבער אויף איהן אויסאיבטע, אלס זעלבסט דער פאָרטרעפפליכע ווין. אין דער גאנצען געגענד היעס עס דאמאלס אללגעמיין, דאס צווישען דעם נעטטען וואכטמייסטער אונד דעם היבשען יודען-מעדכען איין ליעבעס-פערהעלטניס אָבוואַלטע, אונד דאס ביידע נאך בעענדיגונג דעם עסטרייכ-אונגארישען קריעגעס נאך אמסטערדאם (האָללאנד) אויסוואנדערן ווערדען. דאָרט זאָללטע דער וואכטמייסטער דאס יודענטהום אננעהמען, זיינע געליעבטע הייראטהען אונד דאנן ניכט מעהר צוריקקעהרען, דא צו יענער צייט אויך אין עסטרייך דער איבערטריטט צום יודענטהום שטרענג פערבאָטען וואר; אָב דיעזע נאכריכט ווירקליך אויף פאָללקאָממענער וואהרהייט בערוהטע, קאנן מאן הייטע נאטירליך ניכט וויססען. מיט בעשטיממטהייט קאנן זאָפיעל בעשטעטיגט ווערדען, דאס דיעזעס יודען-מעדכען דעם וואכטמייסטער זעהר געניגט וואר אונד דענזעלבען ביי זיינען בעזוכען איממער אויפס הערצליכסטע בעגריסטע. דיעסמאל יעדאך וואר דאס מעדכען ווי אומגעוואנדעלט. זיא האטטע נעמליך דען געפאנגענען אונגאר אים האָפע ערבליקט. איהר אונגארישעס הערץ שלוג פיעבערהאפט. זיא איילטע אין דען האָף אונד רייכטע צוערסט דעם געפאנגענען איין גלאז ווין, דאמיט ער זיך לאבע. דיעזער פאסטע צוטרויען צו דעם יודען-מעדכען אונד פליסטערטע איהר פאָלגענדעס צו: "מיין קינד! דו האסט איין אונגארישעס הערץ, רעטטע מיך, ווענן דו קאננסט, אוס דער עסטרייכישען געפאנגענשאפט. איך בין גענעראל פערצעל!" ווייטער בריכטע עס ניכט. דאס מעדכען דריקטע דעם גענעראל פערטרויליך דיא האנד אונד איילטע דאפאָן. אים ווירטהסהויזע זאס דער וואכטמייסטער מיט זיינען לייטען, דיא דען פייעריגען ווין טראנקען. ביים ערשיינען דעם מעדכענס שפראנג דער פאָם ווין ערהיטצטע וואכטמייסטער פאָן זיינעם זיטצע אויף אונד אומאָרמטע ליידענשאפטליך דאס הייסגעליעבטע מעדכען. דיעזעס ענטראנג זיך זיינען אָרמען אונד ליעף אין איהר צימער. דער וואכטמייסטער איילטע איהר נאך. נאך וועניגען מינוטען האָרטע מאן איינען "שוס". אללעס שטירמטע נון אין דאס צימער, ווא דער וואכטמייסטער אין זיינעם בלוטע זיך וועלצטע אונד נאך וועניגען מינוטען זיינען גייסט אויפגאב. דאס מעדכען רייפטע זיך פערצווייפלונגספאָלל דאס האאר אם קאָפפע אוס. זיא ערקלערטע, דער בערוישטע וואכטמייסטער וואָללטע זיא געוואלטזאם אומארמען, זיא וועהרטע זיך, וועהרענד דעם רינגענס יעדאָך גינג זיינע איינענע פייער-וואפפע לאָז, אונד דיא קוגעל דראנג איהם אינס געהירן! — וועהרענד דיעזער פערווירונג וואר גענעראל מאָריץ פערצעל געפליכטעט אונד דראנג גליקליך ביז אינס לאגער בעמ'ס. צוויי טאגע שפעטער וואורדע דאס מעדכען, וועלכעס נאך דיעזער טהאט אוס דעם עלטערליכען הויזע זאָגלייך פערשוואנד, אינוויט פאָן טעמעשוואר אם אופער דעס בעגא-קאנאלס טאָדט אויפגעפונדען. זיא האטטע אין דען וועללען דעס בעגא-קאנאלס דען טאָד געזוכט אונד געפונדען. אין איהרעם קליידע פאנד זיך איין בריעף פאָר, דער פאָלגענדע וואָרטע ענטהיעלט: "איך האבע מיינען געליעבטען זעלבסט ערשאָססען, אים דען אונגארישען גענעראל צו רעטטען. מיינע ליעבע צום פאטערלאנדע וואר עבען גראָסער, אלס מיינע ליעבע צום וואכטמייסטער. יעטצט ערסט נאך בעגאנגענעם מאָרדע פיהלטע איך, דאס איך אָהנע מיינען געליעבטען ניכט ווייטער לעבען קאנן. מאן פערצייהע מיר דאהער, ווענן איך אים טאָדע מיינע רוהע זוכע, דא איך אים לעבען נימטער גליקליך ווערדען קאנן!" — יעטצט ערסט זאה מאן דען העלדענמוטה דעם איינפאכען יידישען מעדכענס, וועלכעס אוס ליעבע צו איהרעם אונגארישען פאטערלאנדע איהרען איינענען געליעבטען געטאָדטעט האט, אָהנע וועלכען זיא ניכט לעבען קאָננטע. זיא האט אלזאָ ניכט בלאָס איהרען געליעבטען, זאָנדערן אויך איהר איינענעס לעבען צום וואָהלע דעס פאטערלאנדעס געאָפפערט. גענעראל פערצעל זאָלל אין שפעטערן יאהרען אָפט געזאגט האבען: אין דער ברוסט דיעזעס יודען-מעדכענס שטעקטע זאָ פיעל פאטערלאנדס-ליעבע, מיט דער זיך זעלבסט איין קאָשוטה ניכט צו שעמען העטטע! — (אלס עבען שאָן דיעזע געשיכטע געזעטצט וואר, ערהאלטען ווער איינע וויענער דייטשע צייטונג, אין וועלכער דיעזע געשיכטע ריכטיגער ערצעהלט ווירד. נאך דיעזער האטטע דאס יידישע מעדכען מיט דעם וואכטמייסטער קיין ליעבעס-פערהעלטניס. זיא האט איהן עבען אן יענעם טאגע נור דאהער צו זיך געלאָקט, אים דען גענעראל פערצעל צו רעטטען. זיא האט זיך אויך ניכט אינס וואססער געשטירצט, זאָנדערן איזט ערסט 18 יאהרע שפעטער אלס פערהייראטעטע בראווע יידישע פרויא געשטאָרבען.)

האנדעלס-געשעפטע אבבריננען אונד זיא צו אקערבויערן אונד לאנדווירטהען מאכען. דעסהאלב גאב זיא אויך איין געזעטץ, דאס יעדער יידישע אקערבויער אונד לאנדווירטה פאָן קאָפף-שטייער אונד פאָן דער אסענטירונג בעפרייט איזט. אבער דיא האנדעלס-יודען וואורדען זעהר בעשרענקט, ווענן זיא איינען רוסען וועגען איינער געלד-פאָרדערונג איינקלאגטען, זאָ וואורדען זיא נאך בעשטראפט, וויל זיא איינעם רוסען באָרגטען. ניע קאָננטען זיא איינען רוסען וועגען איינער שולד איינקלאגען, וועסהאלב זיא נור נעגען באארצאהלונגען אן רוסען עטוואס פערקויפען דורפטען.

אבער אויך דיעזע איינצעלנען פעראָרדנונגען נעגען דיא יודען וואָרען ניכט קלאָר, זאָנדערן ווידערשפראכען אונד פערוויררטען זיך געגענזייטיג זאָ זעהר, דאס יעדער פאלל פאָן דער וויללקיר אונד אויסלעגונג דעס בעאמטען אבהענגיג וואר — אונד דא קאָננטע מאן זיך נור דורך בעשטעכונגען העלפען.

אויך איבער דיא בעט-הייזער דער יודען זינד בעזאָנדערע געזעטצע. דער גאָטטעס-דיענסט דארף נור אין דעם איינענס היעצו בעשטיממטען הויזע, ניכט אבער אין פריוואט-הייזערן אבגעהאלטען ווערדען, נייע סינאגאָגען בעדירפען דער בעוויללינונג דער רעגיערונג; אין איינער געמיינדע, דיא וועניגער אלס 80 פאמיליען צעהלט, דארף נור איין בעט-הויז, אבער קיינע סינאגאָגע ערריכטעט ווערדען.

דער ראבבינער דארף נור אויף דריי יאהרע געוועהלט ווערדען. דער ראבבינער דארף ניכט שטראפען. דיא שטראפע קאנן נור דער ריכטער פערהענגען. אינדעססען קאנן דער ראבבינער נאך דריי יאהרען אבערמאלס געוועהלט ווערדען. אין דיעזעם פאללע געניעסט ער בעזאָנדערע עהרענ-רעכטע פאָן דער בעהאָרדע; ווירד ער ביי זיינער געמיינדע זאָ בעליעבט, דאס ער צום פיערטען מאלע ווידער צום ראבבינער געוועהלט ווירד, זאָ בעקאָממט ער פאָן דער בעהאָרדע איינע גאָלדענע מעדאַלליע.

אם גרויזאמסטען זינד דיא פערהעלטניססע דער יודען אין רוסלאנד, וועלכע דאס אונגליק האבען, סאָלדאט צו ווערדען. זיא שטייגען לעבענדיג אינס גראב. ווערדען נור געפייניגט, אונד האבען קיינע אויסזיכט אויף אוואנסירען. ווענן איין יידישער סאָלדאט ענטלויפען איזט, זאָ מוססטע זיינע יידישע הייםאטהס-געמיינדע איינען אנדערן יידישען סאָלדאטען אנשטאטט זיינער שטעללען. דער יודע קאָננטע נור דאנן דעם מיליטער-דיענסטע ענטקאָממען, ווענן ער זיך טויפטע — אונד עבען דיעזעס געזעטץ, דאס דיא יודען, וועלכע צור רוסישען קירכע איבערטרעטען, פאָם מיליטער-דיענסטע בעפרייט זינד, האבען דיא פערשמיטצטען רוסישען מיססיאָנערע פיעל אין אנווענדונג געבראכט אונד אויסצוניטצען געוואוסט.

אויך איינמאל איזט דער רוסישען רעגיערונג איינגעפאללען, מאן מיססע דיא יידישען ווערקע (ספרים) דורכזעהען אונד זיא "ריינינען", דאמיט דא קיינע זאכען פאָרקאָממען, וועלכע דער רוסישען רעגיערונג אונאנגענעהם זינד. דיא "צענזאָרען" וואָרען געטויפטע יודען, וועלכע גאנצע שטעללען פאָן ש"ס אויסגעשטריכען האבען. נייע העבראישע ווערקע דורפטען גאר ניכט איינגעפיהרט ווערדען. דיא גמרא אונד דיא ראבבינישען געזעטצ-ביכער וואורדען בעשטענדיג אנגעפיינדעט אונד מאן זוכטע זיא צו פערשטיממעלן, אינזוויססענדע רוסישע גייסטליכע, וועלכע זיך איינבילדעטען, העבראיש צו וויססען, זאגטען, דאס אין דער גמרא אללעס באָזע שטעהע אונד דאס דא דיא יודען זאָגאר צור כריסטען-אבשלאכטונג פערלייטעט ווערדען.

נאך הייטע צו טאגע ווערדען דיא יודען אין רוסלאנד אויף דיעזע ווייזע פערדאכטיגט, אונד ווענן דער לעזער נור פאָן יודען-פערפאָלגונגען אין רומעניען אונד ניכט אויך דערגלייכען אוס רוסלאנד האָרט, זאָ איזט עס נור דאהער וויל אין רומעניען וועניגסטענס פרעסס-פרייהייט הערשט. דאס הייסט, דיא צייטונגען אין רומעניען דירפען איבער אללעס שרייבען, בעזאָנדערס אונד דער רעגיערונג זאָגאר פאָרווירפע מאכען; אבער אין רוסלאנד איזט יעדעם דער מונד פערשטאָפפט, ווענן עטוואס געשעהענעס ווירד, זאָ דארף עס ניכט איינמאל שרייבען. דאס אויסלאנד קאנן דאהער ניכט דען גערינגסטען טהייל דער אין רוסלאנד פאָרפאללענדען אונגערעכטיגקייטען ערפאהרען. דיא קלאגע מוס זאָגאר אונזער פערפאָלגטען פריינדען פערשטוממען.

נון ווירד מאן גלויבען, דאס מאן אין רוסלאנד נור דיא יידישען ספרים דען יודען פערבאָטען וואָללטע; דעם איזט אבער ניכט זאָ; אויך דייטשע אונד אין אנדערען געבילדעטען שפראכען געשריבענע ביכער דירפטען דיא יודען ניכט לעזען, דא מאן איהרע אויפקלערונג פירכטעטע. דיא אורטהאָדאָקסען רוסישען יודען, וועלכע נעגען דאס שטודירען אויפקלערענדער ביכער וואָרן, האבען דיא בעסטע שטיצע אן דער רוסישען רעגיערונג.

קאיזער אלעקסאנדער דער ערסטע וואָללטע איינמאל דיא רוסישען יודען העראנבילדען, ער וואָללטע זאָגאר איין ראבבינער-סעמינאר אין ווארשוי ערריכטען, אונד צוואר אויף פאָלגענדע ווייזע:

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

די נייע רעגירונג דורך איהרע טשעכישע אויס-גלייכס-מאכעריי'א די פערפאססונג ניכט אומשטירצע אונד די אינטערעססען דער דייטשען ניכט שעדיגע; דער אנגריפפס-קאמפף ווירד דאריף געריכטעט זיין, דאס די רעגירונג דען מיליטער-שטאנד העראבמינדערע, דאמיט מאן די בירגער ניכט דורך דען גראָסען שטייער-דריק אויפרייבע; אונד דא ווערדען וויר ניכט וואַרטען, ביז די רעגירונג עטוואס טהון וויללל, זאָנדערן וויר מיססען איבער דיעזען פונקט זעלבסט דעם רייכסטאגע געזעטצעס-פאָרלאגען אונטערברייטען, אום אין דיעזער ווייזע די רעגירונג צור העראבמינדערונג דעם מיליטער-שטאנדעס צו נ אָ ט ה י ג ע ן:“

אים דיעזען בעשליססען ערזעהען וויר, דאס די ליבעראלע פארטייא פיר איינען זעהר הארטען פארלאמענטארישען קאמפף זיך פאָרבערייטעט. דער געוועזענע מיניסטער-פרעזידענט, גראף טאאפפע, האט פאָרלייפיג צוויי מיניסטער-שטעללען אונבעזעטצט געלאססען. ער האָפפטע ביזהער, דאס עס איהם ענדליך דאָך געלינגען דירפטע, צוויי איינפלוסרייכע מעננער אויס דער מיטטע דער ליבעראלען פארטייא דאפיר צו געווינגען, דאס זיא אונטער זיינער פרעזידענטשאפט מיניסטער-שטעללען אננעהמען ווערדען. יעטצט וויים נון גראף טאאפפע, דאס די ליבעראלע פארטייא איהם פאָרמליך דען פארלאמענטארישען קריעג ערקלערט האט. ער זיכט זיך נימעהר אונזערם מיניסטער-פרעזידענטען, הערן טיסאָ, אנצונעהערען. זאָבאלד יעדאָך דאס נייע עסטערייכישע מיניסטעריאום אן דער בעשטעהענדען פערפאססונג ווירקליך רישטעלן וואָללטע, זאָ ווירד עס אן טיסאָ געוויס קיינע שטיטצע פינדען. זאָ וועניג אלס די ליבעראלע פארטייא אין עסטערייך, וואָללען וויר אונגארן פאָן דער הערשאפט דער טשעכען עטוואס וויססען; וויר קאָננטען יא דאנן פאָן אונזערן סלאווען אונד קראָאטען ערדריקט ווערדען;

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (צ ו ר י ו ד ע נ-פ ר א ג ע א י ן ר ו מ ע נ י ע ן.) איין לאָנדאָנער בלאטט שרייבט: „עס וועהרע זעהר ראטהזאם, וועגן פירסט ביסמארק איף די רומענישע רעגירונג אין אנגעלעגענהייט דער יודענ-פראגע איינען שטארקען דריק אויסאיבען וואָללטע. אין דער טהאט וועהרע יא די רומענישע רעגירונג מיט דער דורכפיהרונג איינער פאָללשטענדיגען עמאנציפאציאָן שאָן איינפערשטאנדען. אללין די רעגירונג פירכטעט די מאיאָריטעט דער קאממערן, די געגען די יודענ-עמאנציפאציאָן איזט אונד דערען בעשטרעבען איף דען שטורץ דער רעגירונג זיך ריכטעט. איזט יעדאָך פירסט ביסמארק איינען קרעפטיגען דריק אין דיעזער אנגעלעגענהייט אויס, זאָ ווירד די רומענישע רעגירונג פאָר דען קאממערן זאגען קאָננען: „וויר מיניסטער וואָללען יא די יודענעמאנציפאציאָן עבענזאָ וועניג אלס איהר; אללין וויר וויססען אונס ניכט צו העלפען, דא דער מעכטיגע ביסמארק אונס דיעס צור אונאבווייזבארען פפליכט געמאכט האט!“ איינעם ביסמארק געגעניבער ווערדען די קאממערן קיין וואָרט וואגען. די יודען-עמאנציפאציאָן ווירד צור טהאטזאכע ווערדען, אָהנע דאס די מיניסטער היעריבער שטירצען מיססען, דא זיא יא אלס פאָן ביסמארק צו דיעזעם שריטטע „גענאָטהיגט“ ערשיינען ווערדען. אין דער טהאט לייפט רומעניען בייא דער יודען-עמאנציפאציאָן גאר קיינע געפאהר. אין גאליציען וואָהנען זעכס- ביז זיעבען-מאל הונדערט-טויזענד יודען. אויך אין גאליציען וואַרען די גרינדערען בייא דען יודען ביז איבער דען האלז פערשולדעט. די יודען-עמאנציפאציאָן איזט אין גאליציען דעננאָך דורכגעפיהרט וואָרדען, אָהנע דאס דיעזעם לאנדע היעדורך צו גרינדע געגאנגען וועהרע. נון האט רומעניען קיים די העלפטע זאָ פיעל יודען אלס גאליציען. עס איזט דאהער געוויס, דאס רומעניען אן דער יודען-עמאנציפאציאָן ניכט ערשטיקען ווערדע!“ (וואס דאס לאָנדאָנער בלאטט שרייבט, איזט זעהר ריכטיג. זעהען ווערדען וויר, אב פירסט ביסמארק ווירקליך זאָ נאבריקספאָלל פיר די יודען אין רומעניען איינטרעטען ווירד!)

* (ק י י נ ע ר ע ל י ג י אָ נ ס - פ ר י י ה י י ט!) אים קאָנסטאנטינאָפעל ווירד בעריכטעט: אין דעם טירקישען דארפע קילעניאקיף האט איין דערוויש (טירקישער מאָנך) איין קאטהאָלישעס מעדכען איבערערעדעט, צום מאהאממעדאנער-גלויבען צו איבערטרעטען. די קאטהאָליקען מאכטען היעפאָן די אנצייגע בייא דאָרטיגען שטאאטס-קאָממאנדאנטען, דער דאס מעדכען זאָגלייך בעפרייטע, אינדעם ער זאגטע: איך וויל פאָן דעם רעליגיאָנס-פרייהייטס-שווינדעל ניכט וויססען, וואָדורך די מענשען פאָן איינער רעליגיאָן צור אנדערן, וויא פאָן איינעם ווירטהסהויזע צום אנדערן וואנדערן דירפען. יעדער בלייבע זיינעם גלויבען טרייא. איך בין וואָהל פיר די גלייכהייט אללער רעליגיאָנען, אבער עבען דעסהאלב דארף ניעמאנד זאגען: „יענע רעליגיאָן איזט בעססער אלס מיינע, איך וויל מיך אן יענע אנשליעסען!“ דאס וועהרע יא איינע אונגלייכהייט דער רעליגיאָנען!“ (נון, עטוואס וואהרהייט ליעגט אין דיעזער אנזיכט. אללין די געבילדעטסטען שטאאטען ערלויבען טראָטצדעם דען איבערטריטט פאָן איינער רעליגיאָן צור אנדערן!)

* (ה י נ ר י כ ט ו נ ג צ ו ו י י ע ר „נ י ה י ל י ס ט ע ן“ א י ן ר ו ס ל א נ ד.) אים ניקאָלאיעף (זיד-רוסלאנד) ווירד פאָלגענדעס בעריכטעט: אם 29-טען פאָריגען מאָנאטס וואורדען היער צוויי ניהיליסטען דורך דען שטראנג הינגעריכטעט. דער איינע וואר אים רוסישען, דער אנדערע אים יידישען גלויבען געבאָרען. דער רוסע היעס אלעקסיס לאָגאָווענקאָ, דער יודע הינגעגען חיים ווייטטענבורג. זעלבסטפערשטענדליך פערלייגנעטען אינדעס ביידע איהרע רעליגיאָן, דא די ניהיליסטען יא בעקאנטליך פאָן איינער רעליגיאָן עבענזאָ וועניג וויססען מאָגען, אלס פאָם שטאאטע. טראָטצדעם שיקטע דער געריכטסהאָף דעם פעראורטהיילטען רוסען איינען גייסטליכען, דעם פעראורטהיילטען יודען הינגעגען איינען ראבבינער צו, דאמיט די פערברעכער פאָר איהרעם טאָדע איהרע זינדען בעקעננען זאָללען. לאָגאָווענקאָ עמפפינג דען גייסטליכען זעהר הערצליך אונד זאגטע: „עס איזט וואהר, איך האבע פיעל געזינדיגט; איך האבע מיך געגען גאָטט אונד געגען די מענשען פערגאנגען, דא איך זאָוואָהל די רעליגיאָן, אלס אויך דען שטאאט שטירצען וואָללטע. יעטצט, איינע שטונדע פאָר מיינעם טאָדע, זעהע איך ערסט איין, דאס איך אין מיינעם שטרעבען געאירט האבע, אונד דאס איך ווירקליך איין פערברעכער בין. מאָגע מיין טאָד אללע מיינע זינדען פאָר גאָטט, דעם ריכטער דער וועלט, פיר אללע צייטען פערזיהנען!“ — אנדערס בענאהם זיך יעדאָך חיים ווייטטענבורג. דיעזער האטטע בייא אינטריטטע דעם ראבבינערס עבען איינע פלאשע בראנטוויין פאָר זיך שטעהען, דא ער פאָר דעם געפעננגיס-וועכטער דען וואונש געאייסערט האטטע, פאָר זיינעם טאָדע נאָך איינמאל איינען קרעפטיגען שלוק „אקוויט“ טהון צו קאָננען; אלס דער ראבבינער נון איהן צור בעקעננונג זיינער זינדען אויפפאָדערטע, דא ערגריף ווייטטענבורג וויטהענד די בראנטוויין-פלאשע אונד וואָללטע זיא דעם ראבבינער אן דען קאָפף שליידערן, אינדעם ער דעמזעלבען מיט דאָננערנדער שטיממע צוריף: „איין שווערער זינדער זינד ז י א, ניכט אבער איך, דא איך די מענשען פאָם יאָכע דער רעליגיאָן אונד דעם שטאאטעס בעפרייען וואָללטע!“ — אלס די פערברעכער בערייטס אונטער דעם גאלגען שטאנדען, נעהערטע זיך דער ראבבינער נאָך איינמאל דעם ווייטטענבורג, אינדעם ער האָפפטע, דאס דערזעלבע אנגעזיכטס דעם גאלגענס דען דאָך ניכט זאָ האַרטנעקיג בלייבען ווערדע. דא שפיע יעדאָך ווייטטענבורג פאָר דעם ראבבינער אויס אונד זאגטע: „ניכט איך האבע דען גאלגען פערדיענט, זאָנדערן לייטע וויא זיא זאָללטען אויף דעם גאלגען ענדען, וועלכע פיר די פערדוממונג אונד קנעכטונג דער מענשען ארבייטען. פרייליך אין איינעם זאָלכען

פאָלליעטאָן.

די יודען אין רוסלאנד.

(1-טע פאָרטזעטצונג.)

דער איינענטליכע גרינדער פאָן רוסלאנדס גראָסע וואר „פעטער דער גראָסע“ קאיזער פאָן רוסלאנד. ער דורכוואנדערטע אין זיינער יוגענד גאנץ איירָאפא אונד האט אין האָללאנד אלס געוואָהנליכער צימטערמאנן איף דען שיפפען געארבייטעט. אים יאהרע 1703 לעגטע ער דען גרונד צו דער יעטציגען רוסישען הויפט- אונד רעזידענץ-שטאדט, וועלכע אויך נאָך זיינעם נאמען פעטערס-בורג הייסט. אויך ער וואר זעהר ליידענשאפטליך אין זיינער וואללוסט אונד טרונק-זוכט אונד האט אים יאהרע 1718 זיינען איינענען זאָהן צום טאָדע פעראורטהיילט, וויל דיעזער געגען די נייערונגען זיינעס פאטערס וואר.

אין דיעזעם יאהר-הונדערטע האבען וויר דרייא קאיזער פאָן רוסלאנד צו פערציכנען. פאָם יאהרע 1801 ביז 1825 רעגירטע קאיזער אלעקסאנדער I, פאָם יאהרע 1825 ביז 1855 רעגירטע קאיזער ניקאָלויס, אונד זייט דעם יאהרע 1855 רעגירט קאיזער אלעקסאנדער II. אלל דיעזע רוסישען קאיזער שטאממען אויס דעם הויזע „ראָמאנאָוו“, זאָ וויא די עסטערייכישען קאיזער אויס דעם הויזע „האבסבורג“ שטאממען.

דאס רוסישע הערשער-הויז „ראָמאנאָוו“ ערהאלט זיך אבער נור דורך געוואלט אונד גראויזאמקייט, ניכט אבער דורך די ליעבע דעם רוסישען פאָלקעס. שאָן אים דעצעמבער דעם יאהרעס 1825 וואר איינע גראָסע רעוואָלוציאָן אויסגעבראָכען אין פאָלגע איינער אין גאנץ רוסלאנד פערצווייגטען פערשוואָרונג. דער צוועק דיעזער פערשוואָרונג וואר, דאס רוסישע הערשער-הויז ראָמאנאָוו צו פערטילגען אונד אין רוסלאנד איינע רעפובליקאנישע שטאאטס-פערפאססונג איינצופיהרען. דיעזע רעוואָלוציאָן וואורדע אבער פאָם קאיזער ניקאָלויס אונטערדריקט, די רעוואָלוציאָנערען וואורדען מיט דער שטרענגסטען שטרענגע בעשטראָפט, וואָראיף דאנן ערסט רעכט איינע שטראָפפע מיליטערישע רעגירונג מיט שטרענג פאָליצייליכער איבערוואכונג איינגעפיהרט וואורדע.

אים יאהרע 1842 פאסטע קאיזער ניקאָלויס דען פעסטען ענטשלוס, א ל ל ע יודען אין רוסלאנד מיט ליסט אונד געוואלט צור אננאהמע דעם רוסישען גלויבענס צו איבערערעדען אונד צו צווינגען. די יודען האטטען דאמאלס פיעלעס אויסצושטעהען, וואָריבער וויר אים לויפע דעם ראָמאנס אויספיהרליך בעריכטען ווערדען.

אויך אונגארן האט אן קאיזער ניקאָלויס צו דענקען, דען ער וואר עס יא, וועלכער אים מאי 1849 איינע רוסישע ארמעע אונטער פאסקעוויטש נאך אונגארן שיקטע, אום דא די רעוואָלוציאָן צו אונטערדריקען.

פאָן דעם יעטציגען רוסישען קאיזער אלעקסאנדער II קאנן מאן נור די איינציגע גוטע טהאט פערציכנען, דאס ער אים יאהרע 1863 אנדערטהאלב מילליאָנען לייב-אייגענע דיענסט-לייטע אונד איבער 20 מילליאָנען געקנעכטעטע בויערן פרייגעשפראָכען האט. — זאָנסט אבער רעגירט דיעזער רוסישע קאיזער עבענזאָ דריקענד וויא זיינע פאָרגענגער. קאיזער אלעקסאנדער, דער ערסטע, וואר איין מילדהערציגער רעגענט. ער וואָללטע ווירקליך דען רוסישען יודען די בירגערליכען רעכטע געבען, קאָנגטע אבער דאמאלס זיינע גוטע אבזיכט וועגען פיעלער הינדערניססע ניכט צור אויספיהרונג ברינגען.

וויר וואָללען היער נור נאָך איינע קליינע איבערזיכט איבער די געשיכטע דער יודען אין רוסלאנד מאכען; איבער די עלטעסטע אונד נייעסטע געשיכטע דער יודען אין רוסלאנד ווערדען וויר ערסט אים לויפע דעם ראָמאנס פיעל אינטערעססאנטעס מיטטהיילען.

די יודען אין רוסלאנד לעבען איינענטליך ניכט פאָן דער גנאדע דעם קאיזערס, זאָנדערן פאָן דער גנאדע דער אורטס-בעאמטען, וועלכע גנאדע אבער דורך אונגעהייערע געלד-סוממען, דורך בעשטעכונגען ערקויפט ווערדען מוס. אים יאהרע 1825 זינד די יודען אויס פעטערסבורג פערטריעבען וואָרדען, היינטע וואָהנען וואָהל ציעמליך פיעלע יודען אין דער רוסישען הויפטשטאדט, אינדעססען אבער איזט נאָך היינטע ניכט אין יעדעם רוסישען אָרטע דאס וואָהנען דען יודען געשטאטטעט.

צור צייט דעם קאיזערס ניקאָלויס דורפטען די יודען נור אין 15 גובערניען וואָהנען; אבער אין דער נעהע דער רוסישען גרענצע דארף קיין יודע וואָהנונג האבען. די רוסישען יודען מיססען וועניגסטענס 50 ווערסט (1 ווערסט איזט 1/7 מיילע) פאָן דער גרענצע ענטפערנט וואָהנען. דען יודען וואר עס פערבאָטען, רוסישע דיענסטבאָטען אים הויזע צו האלטען.

דאס יידישע עהע-געזעטץ פאָם קאיזער ניקאָלויס לויטעטע, דאס איין יידישער מאנן ערסט נאָך דעם 18-טען אונד איין יידישעס וויב ערסט נאָך דעם 16-טען לעבענס-יאהרע הייראטען דארף.

די רוסישע רעגירונג וואָללטע די יודען פאָם